

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theils talepapir

Anledning	Samråd O og P om undersøgelse af international adoptionsformidling
Dato / tid	22. februar 2024
Sted	Folketingets Socialudvalg
Talens varighed	Ca. 9 minutter

Samrådsspørgsmål O og P er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (DD) og Katrine Daugaard (LA)

Samrådsspørgsmål O

Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, om ministeren vil tage initiativ til en uvildig og juridisk bindende undersøgelse af hele adoptionsområdet i Danmark – ligesom det er sket i Sverige og Norge? Og vil ministeren i afkræftende fald redegøre for, hvorfor ministeren ikke vil iværksætte en uvildig og juridisk bindende undersøgelse af hele adoptionsområdet i Danmark, når ministeren som os andre er vidende om, at forældre er blevet franarret deres børn under falske vilkår, og at børn har fået franarret sig retten til deres biologiske forældre og sande livshistorie? Der henvises til artiklen: "Blev bortadopteret uden forældrene gav lov: "Nogen skal tage ansvar" bragt på dr.dk den 22. januar 2024 og DR's dokumentarserie 'Det store adoptionstyveri'.

Samrådsspørgsmål P

Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, om ministeren er villig til at sørge for, at der placeres et ansvar for de fejl og forseelser, der har fundet sted – og at få afdækket det fulde omgang af potentielle sager? Der henvises til artiklen: "Blev bortadopteret uden forældrene gav lov: "Nogen skal tage ansvar", bragt på dr.dk den 22. januar 2024 og DR's dokumentarserie 'Det store adoptionstyveri'.

Det talte ord gælder

Tak for det og tusind tak for at indkalde til det her samråd og tage initiativ til det.

Jeg synes, at vi står i en forfærdelig ulykkelig situation, og det er ikke første gang, at vi gør det. Men bare for at sige at jeg synes, at det er rigtig svært både for dem, der igennem tiderne har adopteret et barn og jo har været i god tro i forhold til, at tingene skulle være i orden. Jeg synes, det er enormt svært for de børn, der er blevet adopterede, at vi står i en situation, hvor der bliver bragt så mange ting i spørgsmål, som tilfældet er. Og jeg synes selvfølgelig, at det er utrolig svært, altså helt utroligt svært, nok noget af det værste jeg selv kan forestille mig, for de mennesker, hvis børn i dag befinder sig på den anden side af kloden, uden at de selv har været vidende om eller givet tilsagn til, at de skulle bortadopteres. Altså alt i alt vel noget af det mest gruopvækkende man kan forestille sig, at ens børn på den måde kommer et andet sted hen.

Jeg sætter rigtig stor pris på den løbende og tætte dialog, vi har om de her enormt svære spørgsmål. Rigtig mange ting er ikke irreversible. Så når vi beskæftiger os med ting i vores velfærdssamfund, så kan man gøre ting baglæns, men man kan ikke starte en barndom forfra. Og det vil sige, at der, hvor der er blevet gjort uret, der kan man ikke starte forfra og gøre tingene om. Og det synes jeg er rigtig svært. Bare for at sætte ord på nogle af de ting, jeg synes, fylder rigtig meget. I hvert fald for mig og, tror jeg, for rigtig mange andre også i forbindelse med, at vi beskæftiger os med de her ting.

Der vil også være rigtig mange ting, jeg i dag ikke kan svare på. Altså simpelthen fordi vi står i en situation, hvor vi skal give os tid til både at drøfte det grundigt med hinanden, men også at undersøge tingene. Og derfor vil der være nogle ting, som jeg ikke endnu kan svare på, simpelthen fordi det kommer til at tage os noget tid.

Og det afspejler jo, at der igennem de senere år drypvist er kommet mere og mere viden frem om, at alt ikke har været, som det burde, i forbindelse med international adoption. Det gælder både i Danmark, og det gælder også i resten af de lande, der typisk har været de lande, der er blevet adopteret til.

Jeg mener, at det hver eneste gang har været rystende, og det har været hjerteskræende. Og det har været forskelligt, hvad det er, der har været baggrunden. Om det har været Etiopien, vi har talt om, om det har været Madagaskar, eller det har været andre lande. Men samlet set for hvert af de enkelte områder, synes jeg, at det er ganske hjerteskræende at være vidende til det, der foregår.

Det, der har været hele ideen med den internationale adoption, dengang man etablerede det, var at give børn, der havde brug for en ny familie, som ikke kan hjælpes i det land, de var født i, en ny familie. Det var det, der var årsagen til, at man startede op med international adoption. Og når vi som "modtagerland" er med til at gøre det muligt, så er vi også forpligtede til at gøre alt, vi kan, for at sikre, at det sker på en ordentlig måde, og at vi har børnenes rettigheder for øje. Og selvfølgelig også de biologiske forældres rettigheder for øje. Ellers så er det jo reelt ikke nogen hjælp.

Jeg er rigtig glad for og stolt af i øvrigt, at vi i fællesskab har sat penge af til at lave en uvildig undersøgelse af internationale adoptioner til Danmark.

Meningen med den undersøgelse er, at den vil se på formidlingen fra de ti lande, hvorfra der er formidlet flest børn til Danmark i perioden 1964 til 2015. Og den kommer jo så i øvrigt på bagkant af en undersøgelse, der lige er udkommet, som vedrører Sydkorea i en afgrænset tidsperiode, fordi det var den periode og det land, der kom flest børn fra. Og formålet er at tilvejebringe oplysninger, der understøtter den adopteredes ret til at kende egen historie.

Og undersøgelsen har vi lagt op til, med det der er besluttet indtil nu, at den vil blive udarbejdet af et uvildigt undersøgelsesudvalg. Det er en af de ting, der har været diskuteret. Og derfor kan jeg jo så svare bekræftende på den del af spørgsmålet. At ja, vi har et ønske om en uvildig undersøgelse. Og det har jeg ikke hørt nogen modsætte sig.

Så vil den uvildige undersøgelse i det, der er aftalt med alle Folketingets partier, bygge oven på de undersøgelser, som Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed har udarbejdet.

Og Ankestyrelsen har således, når der er kommet oplysninger frem om uregelmæssigheder i internationale adoptioner, iværksat undersøgelser af forholdene. Det drejer sig bl.a. om de undersøgelser der er lavet fra:

- Indien i 2007.
- Og Etiopien i 2013.
- Og Chile i 2021.

- Og Colombia, Bangladesh, Indonesien og Sri Lanka i 2022.
- Og senest undersøgelsen vedrørende adoptioner fra Sydkorea.

Det er undersøgelser, som har givet de adopterede fra de pågældende lande en viden og har medvirket til selvfølgelig at give kendskab til den historie, der har været omkring adoptionerne derfra.

Men det er også undersøgelser, der har givet os som samfund væsentlig viden og forståelse for adoptionsområdet. Og som kan være trædesten for den uvildige undersøgelse.

Så i forhold til udarbejdelsen af undersøgelsen, så vil det jo være naturligt også at se på de undersøgelser, der er iværksat i vores nabolande, det har jeg også tidligere tilkendegivet, og det er også det, der bliver henvist til i samrådsspørgsmålene. Og der har vi fra Socialministeriets side taget fat i Norge, Sverige og Holland i forhold til at finde ud af, hvad har de lagt til grund for deres undersøgelser. Hvordan er det i forhold til det, vi har sat i værk her. Og det er et stykke arbejde, der har pågået.

Og der er det sådan, at de i Norge nedsatte i sommeren 2023 et eksternt udvalg, som gransker internationale adoptioner til Norge. Spørgsmålet om juridisk ansvar eller skyldsspørgsmål er ikke nævnt i udvalgets kommissorium. Sådan kan det godt lidt lyde i den danske debat, men det er det faktisk ikke.

I Sverige har regeringen iværksat allerede i 2021 en udredning af internationale adoptioner til Sverige. Og de forventer, at udredningen bliver offentliggjort i slutningen af i år. Det fremgår eksplicit af kommissoriet for den svenske udredning, at den ikke skal indeholde overvejelser om eventuelt ansvar i enkeltsager.

Begge de samrådsspørgsmål, der er stillet i dag, kredser om spørgsmålet om placering af ansvar.

Jeg synes, det er enormt følsomme spørgsmål og svære spørgsmål og dilemmafyldte spørgsmål. Hvor man skal passe meget på med overskrifterne, fordi der er rigtig mange forhold og nuancer nede i maven på, hvad det betyder at placere et ansvar. Jeg har taget nogle ting med fra den undersøgelse, der lige er blevet offentliggjort, fordi i debatten kommer det til at lyde som om, at hvis man siger nej til at undersøge noget, der har med et juridisk ansvar at gøre, så vil man ikke kigge på myndighederne. Og der har jeg bare lige lyst til bare at tage fra s. 43 i den undersøgelse, der lige er kommet, og hvor der ikke er blevet lagt op til at placere et juridisk ansvar. Der står for eksempel på s. 43 i undersøgelsen, at i forbindelse med Justitsministeriets undersøgelse i 1975 af hjemmeskorte af børnene oplyste en læge, der eskorterede børnene til Danmark, om, at mangelfulde oplysninger om børnenes helbredstilstand gjorde turen hjem vanskelig, og at der burde have været bedre adgang til medicin osv. osv.

På s. 45 står der, at i første halvdel af 80'erne undersøgte Justitsministeriet mange gange, om AC Børnehjælp havde overtrådt organisationens autorisationsvilkår eller havde handlet ukorrekt i konkrete sager. Sagerne vedrørte ikke kun

adoptioner fra Sydkorea, men også andre formidlingslande osv. osv.

Det, der ligger i det, vi har undersøgt – bare for sådan at klargøre – i den undersøgelse, der er lavet, og dvs. også det vi lægger op til med den nye undersøgelse, det er altså også, at man går ind og kigger på, hvad vidste forskellige myndigheder, og hvordan reagerede de på det, de vidste. Det kom lidt på mig til at lyde som om, at hvis man ikke vil gå ned ad det spor med konkret juridisk ansvar, at man så ikke havde et ønske om at afdække, hvad der har været op og ned. For mig er det rigtig vigtigt, at vi får afdækket, hvad der er op og ned, herunder selvfølgelig også hvad der er op og ned i forhold til myndighederne.

Og når ordet ansvar bliver sådan et lidt følsomt ord, så er det jo fordi, der også er et spørgsmål om straf og enkeltpersoner og enkeltsager. Og der skal vi passe på med, at vi ikke sådan får stukket hinanden blår i øjnene, altså ligesom får givet indtryk af, at når vi så er færdige med de her undersøgelser, så har vi fundet den enkeltperson, som vidste alt og er den skyldige og kan straffes. Det vil være at stikke hinanden blår i øjnene. Altså fordi der har jeg meget svært ved at se for mig, at vi kom hen, og jeg er egentlig heller ikke helt sikker på, at det er det, vi gerne vil med de undersøgelser. Og derfor skal vi passe lidt på med, hvordan vi bruger ordet ansvar. Fordi i denne her sammenhæng betyder ordet ansvar noget helt bestemt i juridisk forstand.

Rigtigt mange af de oplysninger, der er om adoptionsforløbene, som kan kaste lys over, hvad der er foregået, de befinder sig i udlandet. Jeg har jo et ønske om alligevel, selvom det er oplysninger, som vi som

myndigheder ikke kan sige, vi skal have adgang til, at vi så gør forsøget på at få adgang til dem, og at vi får afdækket, så meget vi kan, også velvidende at det ikke nødvendigvis betyder, at man kan placere det, som man kalder et juridisk ansvar.

Men rigtig mange af de begivenheder, vi taler om her, er jo foregået uden for Danmarks grænser, og dermed også hvor de nødvendige dokumenter kan være kasserede. De kan være gået bort af alle mulige andre årsager. Men det, der næsten er væsentligst i denne her sammenhæng, det er, at vi som dansk myndighed ikke kan tvinge dem til at udlevere dem. Men det forhindrer os jo ikke i at anmode om, at de bliver udleveret.

Men derfor er der også et behov for, at vi får gjort klart, hvad er det egentlig, der er vores rækkevidde som myndighed i Danmark i forhold til at få adgang til forskellige ting, og der skal man jo i hvert fald være klar over, at man ikke kan gå anden vej end dialogens vej, fordi man ikke har nogen adgang til at tvinge.

Så skal vi også holde os for øje, at det her med at finde de ansvarlige – og det siger jeg bare fordi vi har været henne over nogle ting på børnehjemsområdet og også i forhold til sær- og åndssvageforsorgen og andet – at noget af det, der selvfølgelig også er væsentligt er, at synet på adoption, og heldigvis for det, har forandret sig rigtig meget. Når jeg ser den undersøgelse, vi har fået, så kan jeg godt undre mig noget over, at man ikke reagerer anderledes, end det man gør, på de henvendelser, man får. Og da vil det egentlig være min vurdering, at det simpelthen også er et spørgsmål om, at engang har man troet og tænkt, at det var altid bedre

for et barn at komme til Danmark, fordi der ville man altid kunne give bedre vilkår, end hvis man vokser op et andet sted på planeten. Det vil jeg tro, at der er meget få mennesker, der mener i dag. Det tror jeg sådan set også afspejler sig hos myndighederne, fordi nogle af stederne tænker jeg, hvorfor i alverden reagerer myndighederne ikke langt hårdere på den meddelelse, de får. Hvis jeg nu havde fået samme meddelelse ind ad døren i dag, så ville jeg jo reagere helt anderledes på den henvendelse, der kom.

Så bare for at sige jeg synes, at det er enormt vigtigt, at vi får dykket ned i og får afdækket og får kigget på, hvad er det, der er sket. Og vi har ikke slået de endelige streger endnu. Altså, der er ikke lavet et kommissorium i forhold til de beslutninger, der er taget om at sætte en undersøgelse i gang. Det kommissorium håber jeg meget, at vi kan udarbejde i fællesskab med hinanden. Det er jo alle Folketingets partier, der står bag aftalen, og det vil sige, at alle har jo dermed også indflydelse på, hvordan vi slår de streger.

Vi har også brug for fra regeringens side, set i lyset af de sidste måneders begivenheder, at overveje, hvordan vi gerne selv vil gøre det, og de overvejelser er selvfølgelig påbegyndt, men bl.a. derfor har jeg også rakt ud til de andre lande – det gjorde vi nu allerede i forbindelse med at vi traf den beslutning i efteråret – nu har vi fået tingene fra Norge og Sverige og Holland, og jeg har brug for, at vi tænker os rigtig grundigt om og gør det i fællesskab med hinanden.

Tak for ordet.